

Фото люб'язно надано автором

Член Національної спілки журналістів, літературний критик і письменниця **Жанна Куява** дебютувала в літературі 2012 року. І перша спроба одразу виявилась вдалою. Під час конкурсу «Коронація слова» її роман здобув спеціальну відзнаку «За ексклюзивний жіночий твір». Цього року її роман «Із медом полин», сповнений справжнього реалізму та невичерпної народної мудрості, потрапив до п'ятірки фіналістів конкурсу.

Текст повинен мати запас міцності, щоби його сприйняли без зверхності. Цей запас Жанні забезпечує чудове знання матеріалу, доволі екзотичного для міської читаючої публіки — побут і характери волинської глибинки, — а також перфектне мовне чуття й, безперечно, розуміння жіночої психології. У тому, що це не випадковість, переконує її новий роман «Із медом полин».

Юрій Макаров, журналіст

Іноді невидимі нитки, що поєднують близьких людей, переплітаються. І те, що спочатку здається заплутаним клубком стосунків, виявляється чарівним візерунком долі. Але щоб його побачити, треба поглянути з боку, відкинувши всілякі турботи та пустивши у серце гармонію...

Чотири жінки, які товаришували змалечку. Вони з одного села, разом зростали, але кожна сама обрала собі стежку й несе нею хрест свого роду. Часто-густо долі їхні мають присмак гіркої полину, однак серед бурхливого життєвого моря трапляється й те, що солодить їх, неначе мед. Мине якихось п'ятнадцять років, перш ніж їхні долі вростуть одна в одну. Що вони відчують тієї миті: радість поєднання чи образи минулого?

www.bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-5786-6

9 789661 457866

Жанна Куява
ІЗ МЕДОМ ПОЛИН

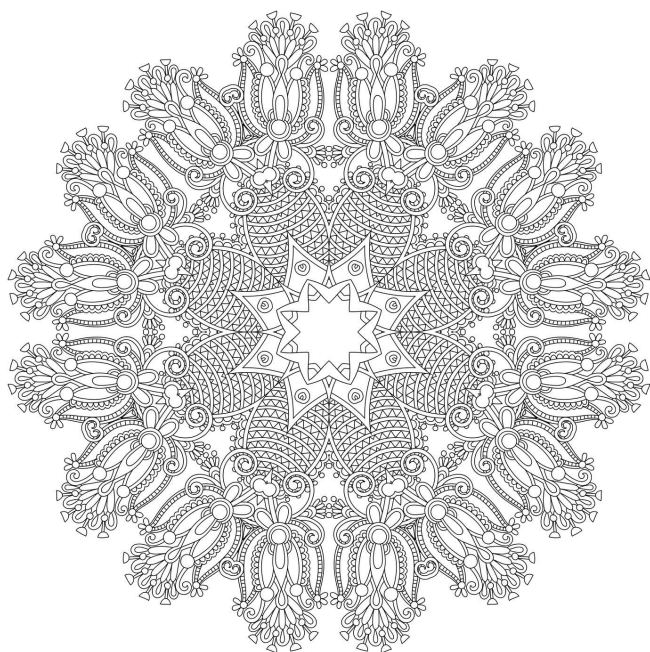
Жанна Куява

ІЗ МЕДОМ ПОЛИН

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОВІЛЛЯ

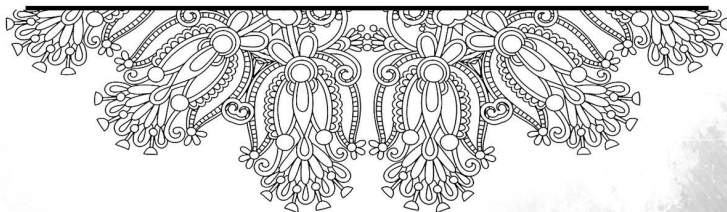

Жанна Куява

ІЗ МЕДОМ ПОЛИН

РОМАН

Дипломант
Міжнародного літературного конкурсу
романів, кіносценаріїв, п'єс,
пісенної лірики
та творів для дітей
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

ХАРКІВ **2013** **КЛУБ**
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
К96

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Андрій Цепотан*

ISBN 978-966-14-5786-6

- © Куява Ж. В., 2013
- © DepositPhotos.com / Olesya Karakotsya, Oleg Tovkach, Belodarova Oksana, Dmitry Sechin, Roman Ivashchenko, Mark Hammon, обкладинка, 2013
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2013
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2013

ПРАВО НА ЩАСТЯ

Щоб знати, який насправжки солодкий мед,
пригуби перед тим гіркою полину.

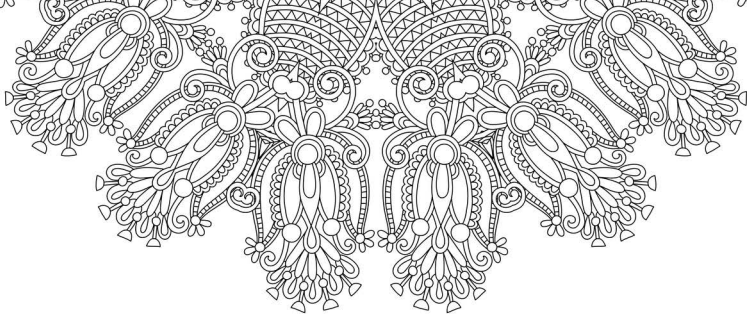
Жанна Куява. Із медом полин

Кожен із нас має своє уявлення про цивілізаційні блага, побутовий уклад, місце та роль індивіда в соціумі, міжособистісні стосунки. Хтось обходиться «хлібом насущним», смиренно пливучи за течією, хтось береться коригувати Божий задум: сам собі виставляє планки й намагається взяти щоразу нову висоту. Але кожна людина точно знає, із якого набору складається поняття її особистого щастя, тож будь-що прагне зібрати до купи фрагменти того хитромудрого пазлу.

У романі «Із медом полин» Жанна Куява вирушає на пошуки цього споконвічного скарбу разом зі своїми героями, точніше героїнями. Бо з-поміж майже двох десятків персонажів, чії долі об'єднані територіально-хронологічною канвою, жінки складають левову частку.

Як і в дебютному романі «Нічниця», сюжет нового твору Жанны Куяви, яка народилася та виросла на Волині, розгортається на теренах автентичного поліського села з усіма його барвами й колоритом, принадами й вадами. Щоправда, на відміну від першої книжки, де йшлося про надзвичайну силу пристрасті однієї жінки, у цій авторка створює монументальне полотно, зіткане з кількох жіночих доль, до того ж помережане життєвими орнаментами цілих родових поколінь.

Чотири головні героїні дають нам широкий спектр жіночих характерів. Марія, Тетяна, Валентина та Маргарита, колишні однокласниці й теперішні куми, — вони настільки різні, часом кардинально, немов чотири стихії: вогонь, вода, земля й повітря. Численні другорядні герої

не лише урухомлюють сюжет, а й органічно доповнюють палітру людських натур. Та з волі письменниці їх об'єднує не так «мала Батьківщина», як смерті, біль, відчай і страждання.

«Село годує в усяку пору, сміється негусто, а от плаче частіше, ніж рясні дощі з неба ллють», — зауважує авторка. І справді, читаючи роман, замислюєшся: скільки ж лиха здатна знести людина, скільки кривди стерпіти? «Ніщо не стається людині просто так. Часто Бог посилає випробування, бо саме тоді ми щиро про нього згадуємо. Так він кличе нас до себе. Допускає нещастя, щоб ми до нього наближилися».

Така християнська філософія та народна мудрість перетворюють роман «Із медом полин» на один із найяскравіших зразків сучасної української літератури. Адже вустами Дарини Яворівської, бабусі Валентини, до читача промовляють Біблія, народна мудрість, життєвий досвід поколінь. Завдяки цьому, хоч і другорядному, але надважливому персонажеві, текст сприймається передусім як націотворчий код, покликаний зберегти в сучасному космополітично-урбанізованому суспільстві прабатьківське начало, наше коріння. Художній світ роману «Із медом полин» доповнюють майстерні описи побутового устрою, родинних і народних свят, притаманних поліському регіону, а також його лексика — гутірка.

Сюжетний мікрокосмос роману заворожує і тримає увагу читача в напрузі аж до останніх сторінок. А там, у фіналі, авторка несподівано моделює майбутнє свої героїні п'ятнадцять років потому, коли вони отримують шанс змінити свої долі, точніше, їхні діти полегшать їм життя, спокутуючи батьківські гріхи. Та разом з тим намальована будучність не є константою — письменниця ніби дає можливість читачеві написати власне продовження. Тож я залюбки скористаюся цією нагодою і побажаю подругам-нерозлийвода віднайти омріяні спокій і гармонію.

Роксолана Сьома

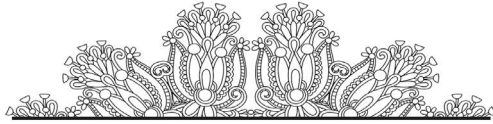
ГОЛОВНІ ПЕРСОНАЖІ

Валька, внучка Дарини Яворівської.

Марійка Гайдук, донька Тамари, внучка Олени, двоюрідна внучка Христини, правнучка Василюни.

Маргарита Чикун (на прізвисько Крадуниха), донька Ганни, внучка Параскеви.

Тетяна Онищук (на прізвисько мала Шолудиха), донька Оксани, внучка Мелашки.

...Ой-йой, що то за Пасха Свята була! І тоді, йдучи центральним парком, трималися квартетом подруги-нерозливвода: Валька, Маргарита, Тетяна й Марійка. Утім, не теревені правили, як то робили зазвичай, не наївними смішками вмивалися, а, схиливши голови-пуп'яхи, чорним покриті, плелися за причепом старого ваговоза. Знайомий фотограф, залицяльник ще той, не на дівчат спрямовував об'єктив дешевого фотоапарата, а на молодого красеня, що бездиханно лежав у завітчаній труні. Над нею надривно голосили старенька мати...

«А з отою? Що з отою?» — сільським жінкам не лягала на розум поведінка сором'язливої й тихої Марійки. Бо чого Тетяна слізьми землю топить, ясно було, адже вона сестра рідна небіжчика. А чого Марійка, якої досі з жодним хлопцем на вулиці не піймали, ридма ридає коло тіла дев'ятнадцятирічного Миколи, те нікому в голові не вкладалося. Бо знали цю історію без початку, але з кінцем хіба тільки подружки-нерозливвода.

— Чи ти здуріла, Марійко?! Чого галасуєш, наче за рідним?! — Марійчина мати й собі силкувалася збагнути, що коїться з дочкою, яка дотепер жодного разу не насмілювалася осоромити ні себе, ні всього їхнього жіночого сімейства. — Де ж твій сором, дівко? Схаменися й заспокойся хутчіше! — цідила у вухо вказівками, проте швидко піймала себе на думці, що нічого не вдієш: Марійка скиглила, як ошпарене кошеня, скрививши до невпізнання брунатне обличчя, почувалася так, наче вивергнулася з плоті, впокоривши її хіба весняному легковію.

Однак подумки вона обсіпала цілунками найпрекрасніше у світі Миколине обличчя...

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

КУМИ

«Пасха. 1995 рік». Перегляд злегка пожовклого кольорового фото, хоч і з сухим підписом, викликав у Вальки щиру усмішку. Рівно п'ятнадцять років минуло відтоді, як народилася одна з найперших спільних з її подружками світлин. Добре, що приїхав тоді до тітки в село... — здається, Андрієм звали того хлопця, — забачив, як шкільним парком прогулюються чотири гарно вбрані юнки, запропонував сфотографувати. Мовляв, користуйтеся з нагоди, поки на плівці залишилося два вільні кадри. От десятикласниці й ухопилися за той шанс, як, бувало, за дражливі мандарини, що ними поласувати вдосталь тоді було годі, — швиденько виструнчилися рядочком, ніби під час ранкової шкільної лінійки, випростили спина та й ну позувати молодому фотографові. Але той запропонував учинити інакше: не виказувати, що хизуються для знімка, а вдати, ніби йдуть собі парковою дорогою і весело щось обговорюють...

За кілька тижнів містянин привіз дівчатам чотири однако-вісінькі фото. Довелося викласти за них аж по сто тисяч купонокарбованців! Але насолода, що її вони відчувають уже стільки літ, усе ж коштувала грошей, за які на ту пору можна було купити дві хлібини або ж дизель-поїздом подолати сто-кілометровий шлях. Уже через рік саме таку відстань Валька з Марійкою оплачували по студентському, їдучи на навчання

(правда, віддавали вдвічі більше і щораз іншими грішми, які й дотепер змінюють свою цінову породу так часто, як ото багатії іномарки), а Тетяна з Маргаритою стільки ж проїжджали до кордону з сусідньою Білоруссю: добиралися на заробітки.

Але то було згодом. А тієї великодньої днини дівчата тішилися юнню, не задумуючись над майбутнім, скидалися на підготованих курчат, що ось-ось нестимуть яйця своїм хазяям, а про безжалісно відтяті колись голови навіть не підозрювали...

Валька торкнулася вказівним пальцем свого зображення.

«Смішна така, — кинула зворушливою думкою. — Сарафан у помаранчеві ромби... Модний тоді був, — усміхнулася. — А Ритка...»

Валька прикрила рота правицею і від душі зайшлася раптовим сміхом.

— Яка ж вона завжди була кумедна! — мовила впівголоса, споглядаючи світлину недоладно вбраної подруги. — Бідолашна наша Ритка. Ритка-Маргаритка.

Валька заплющила очі, й у темені враз постала сцена з колишнього, ще шкільного життя, як вона, відмінниця й зразок для наслідування, теревенила з трієчницею, але дотеперішньою подругою про омріяне заміжжя.

— Ясно, що першою вдягне біле плаття найшустріша серед нас. Це ти, Ритко! — тицяла пальцем в однокласницю найдобротніше вбрана Валька. — Ти вже три роки, як до клубу ходиш, не те що я... досі ляльками бавлюся, — опускала очі долу й мимовільно сподівалася, що таки її, Вальку, найвродливішу серед чотирьох подруг, покличе заміж якийсь приїжджий міський красень.

— Опше-то, Валько, вже б заткнулась! — відмагалася Маргаритка. — Бо ти своїм безкостим язиком кого хоч заговориш-одурманиш, аби хотіла! Так що першою вискочиш заміж саме ти, згадаєш моє слово.

Вона стукнула по парті брудним кулачком.

Ця дівчина майже не дбала про свою мову, рідко коли добирала слова, бо в усьому почувалася вільною. Подруги потайки навіть заздрили Ритчиним вільнощам та розкутості, проте за все намагалися її виправити або повчити, бо ж знали, як «правильно». Ритка з усім погоджувалася й далі робила так, як їй бажалося, говорила те, що думалося. Як і цього разу. Вона була щира з Валькою, бо захоплювалася вмінням подруги вести розмову з парубками, які лише слину ковтали, слухаючи таку розумницю. Щоправда, Валька не тільки з ними вміла галайкотати. А й зі старими: як стане, то вдасть, що розкриває найпотаємніші шкільні витівки-таїни — так уже майстерно слова добирала. І сусідську малечу раз по раз манила захопливими казками та присмішками... Любили Вальку в селі. Хіба півдівоньки¹ заздрили такій любій усім чарівливиці. І передусім тому, що зростала вона у вельми поштивій родині: Яворівські здавна були зразком для решти сільських фамілій.

А Маргаритка Чикунова чим могла пишатися? Матір'ю-пиячкою? Ще гіршим запеклим алкоголіком-батьком, що його жодного разу й батьком не назвала?!

«Не можу! Не терплю! Дивитися брідко!» — приголомшувала ненависними фразами, тільки-но бачила, як сільські чоло-

¹ Півдівонька — зменш.-пестл. від *півдівка* — дівчина-підліток. — Тут і далі прим. ред., якщо не зазначено інше.

віки знову волочуть безпам'ятного ненька до хати, аби не замерз у снігових заметах чи не захлинувся пригорщею води в мілкому рові. Тоді пінилася до сказу. Однак скільки-то разів сама його, непритомного, з тих ровів витягала! Рятувала. А щоб жив, не хотіла... Тому найзатишніше почувалась у Вальки вдома. Як немовля мліє коло маминої цицьки, так і Маргарита кайфувала на Вальчиному м'якому дивані. Бувши школяркою, вона не замислювалася, чому її подружці судилося мати і шанованих діда-бабу, й успішних батьків, і дружніх братів із сестрами; звідкіля в неї вдома такі вигоди й чому в їхній оселі навіть кіт Мартин живе по-панському. Вона просто дружила зі своєю однокласницею. І щонеділі бігала до неї в гості, бо в будні, після уроків, Валька гуляти не виходила: студювала шкільну науку.

А от неділя — то був їхній дівчачий день. Ледве на годиннику вибивало одинадцятку, Маргаритка, вбрана у найліпше, що знаходила між усього домашнього лахміття, мчала до Яворівських. Звідти її ніколи не проганяли. А от неньки інших приятельок раз у раз чемно брехали, що доньок немає вдома. Або просто наказували йти геть, ба навіть витурювали нахабно, волаючи: «Геть із двору, а то, як і сестри, тільки й мудруеш, аби щось поцупити!» Маргарита мовчки йшла собі, а часом і бовкала щось у відповідь. Але не пручалася й не виправдовувалася. Не було ні бажання, ні потреби. Відчувала, що її рідню не люблять у селі.

Батьків мала непутящих, ще й бабу, яка щохвилини лихо-словила й проклинала не лише своїх онучок, а й усеньких сільських господинь. Ніхто не міг догодити цій невгамовній і за-вше невдоволеній жінці, що жила хіба докорами й ненавистю до всього суцього. Коли гризлася з п'яною дочкою, Ритчиною матір'ю, то ніхто вельми й не дивувався, а як безневинних су-

сідок через мализну курей паплюжила до шостого коліна, всі тільки чудувалися, за ошелешені голови хапалися...

Жаліли Ритку подруги. І колись, і тепер.

І ображену долею Марійку жаліли не менше.

І Тетяну. Бо було чого...

Лише Валька жалощів не викликала. Хіба захват.

До того ж не помилилася тоді Ритка із заміжжям — саме Валька туди найпершою і вскочила...

Валька акуратно поклала затерту фотографію до старого альбому, де зберігалися її дитинство та юність, а з собою намірилася взяти валізку з ноутбуком, у якому були світлини вже з іншого, дорослого, життя.

— Ой, яка ж ти красива, Валько! Яка ж ти в мене красива! — Її чоловік Арсен із півгодини тому вбрався в зручний джинсовий костюм, до внутрішньої кишені піджака поклав гаманець, що в ньому аж чути було, як шелестіли новенькі купюри щойно знятих із картки грошків, перевірів вміст барсетки, переповненої мобільними телефонами, ключами, візитками, — чи не виклав де ненароком водійських прав.

«Таки на місці», — зітхнув полегшено, бо знав: тільки скажи, що випало з голови, куди їх засунув, — щонайменше з півгодини слухатимеш докори вибагливої дружини. Вона своєю «правильною» вимовою може дійняти до найглибших нутрощів, та так, що ще довго пектиме й дошкулятиме. З нею не посперечаєшся — однаково програєш. Годі й зіставляти мізерний, наче мишача діра, словниковий запас вузьколобного механіка з читаними щодень книжками високоосвіченої бібліотекарки. Де там?! Це ж те саме,

що порівнювати денне світло з каламутним блиманням газової лампи! Тож Арсен зазвичай мовчить. Або ж вихваляє та обсипає неоковирними компліментами кохану дружину.

Нині він упорався раніше: дарма що був робочий день, зумів вирватися за годину до обідньої перерви, перевдягнутися, випрасувавши перед тим сорочку, що сяяла на ньому білосніжністю й пашила духмяною свіжістю. Начистив до блиску туфлі. Сподівався, що вчасними зборами догодить і піднесе настрої ненаглядній дружині. І от він стоїть напоготові у відчинених дверях, що ведуть до спальні. Саме там Валька чепуриться й виряджається в давно заплановану довгождану поїздку на малу батьківщину.

О, як шкода, що він сьогодні не зможе поїхати з нею в село, а лишень підвезе до автовокзалу! Перед великодніми вихідними мусить іще цього п'ятничного вечора піти на роботу, бо ж як без нього, начальника СТО?! А втім, Валька не вельми й нагнівалася за те, що мусить їхати в село рейсовим автобусом. Усі сто п'ятдесят кілометрів! Навіть не згадала про жахливу задушливу пилюку, що нею мусиш дихати цілих п'ятнадцять кілометрів, долаючи старезним автотранспортом розбиту дорогу від райцентру до села.

Вона ж їде до бабусі, яку боготворить, і до подруг, з якими дружбу веде змалечку! Тому в такі дні ніщо не могло зіпсувати Вальці настрою, навіть запилюжений до невпізнання дорогий блакитний плащик, що його якраз убирала.

— Нічого собі новина! Ніби ти вперше помітив, що я красива, — жінка ласо вмилася чоловіковим компліментом, хутко закинула в дамську сумочку всеньке дамське причандалля, яке стояло на косметичному столику. — Усе, автобус відходить рівно за годину, а нам ще Максимка треба забрати в батьків. Одяг я йому поклала, продукти — в машині, великодній

подарунок бабусі теж не забула, хрещеникам найкраще волочечне¹ — гроші, — усміхнулася, зиркнула на чоловіка, натякаючи, що замість паски, ковбаски й червоних яєць, якими зазвичай поліські хрещені мами обдаровують своїх похресників на другий день Великодня, вона презентує пожадані купюри.

— Ніби все, Арсене, ходімо швидше, — Валька взяла красиві, на високих підборах, із лакованої шкіри туфельки, схопила сумочку й поцокотіла до виходу.

Дорогою чмокнула благовірного в щічку, подивилася на себе в дзеркало високої шафи-купе, крутнулася туди-сюди, а відтак тицьнула чоловікові зібрані пакунки.

На сходах, ідучи за кокетливою звабницею, задоволений і щасливий Арсен пристрасно, але геть невміло й навіть відразливо, покалічивши внівець мелодію та переінакшивши слова відомої російської пісні, зтяг:

«Ти, ти, ти...»

Ти, ти, ти...

Ти, ти, ти — кохання моє-є-є...»

— Арсене, мовчи, прошу тебе, тільки мовчи, — проторохтіла звично Валька.

...«Ти, ти, ти...»

Ти, ти, ти...»

Арсен знову закуррикав² собі під ніс улюблену пісеньку, коли помітив у лобовому склі своєї дорогої іномарки темно-синю вивіску з білими, але геть брудними літерами «Автостанція».

¹ Волочечне — подарунок хрещеникам на Великдень.

² Закурригати — замугикати.

Літературно-художнє видання

КУЯВА Жанна
Із медом полин
Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *К. В. Шаповалова*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Редактор *Д. В. Щербина*
Художній редактор *Н. В. Переходенко*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *М. М. Чемерис*

Підписано до друку 14.08.2013. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 14,28.
Наклад 4000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
у ДП «Видавництво та типографія “Таврида”»
95040, Україна, АРК, м. Сімферополь, вул. Ген. Васильєва, 44

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб “Клуб Сімейного
Дозвілля”»

61140, г. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Одеський підрозділ

65063, м. Одеса, вул. Арміїська, 8-В
тел. +38 (048) 776-07-67
e-mail: odessa@bookclub.ua

ЗАПОРІЖЖЯ

ФОП Савчук Ю. Д.

69057, м. Запоріжжя, вул. Новобудов, 3
Тел.: +38 (050) 347-05-68
e-mail: vega_center@i.ua

ДОНЕЦЬК

ТОВ «ВКФ “Універсальний бізнес”»

83096, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 131-Г
Тел.: +38 (062) 345-63-08
+38 (062) 348-37-92
+38 (062) 348-37-86
e-mail: ksd@kreda.net.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Куява Ж.

К96 Із медом полин : роман / Жанна Куява ; передм. Р. Сьо-ми. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. — 272 с.

ISBN 978-966-14-5786-6

Валя, Рита, Таня, Марія — про таких кажуть «нерозливвода»: разом зростали, ділилися мріями та сподіваннями. Але з часом кожна пішла своєю дорогою. Одна добре облаштувала своє життя, друга втратила себе й не знає, як жити далі, інші... Вони зустрінуться через п'ятнадцять років і почнуть оповідати свої історії. Тієї ж миті з'ясується, що їхні шляхи не розбіглися, а навпаки...

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

Генеральні партнери конкурсу «Коронація Слова»

ІНТЕР

Партнери

Інформаційні партнери

